

MOCCA Over Cultuureducatie is een uitgave van Mocca t.b.v. PO- & VO scholen/schoolbesturen

In de aula van Brede school De Kinderbuurt, zacht verlicht door brandende lotuskaarsjes, vertelde ik vorig jaar over het Divali-feest, waar het licht de goedheid vertegenwoordigt.

“... latkes,
donuts,
lokum,
dadels ...”

Met dit verhaal maakte ik deel uit van een verhalenroute; zes buurtbewoners vertelden verhalen uit hun eigen cultuur op zes plekken in de buurt.

In veel Amsterdamse scholen, openbare en bijzondere, vinden vieringen plaats van de vele feestelijke tradities in de laatste maanden van het jaar: Chanouka, Allerzielen, Sint Maarten, het Suikerfeest, Sint Nicolaas, Kwanzaa, Kerst, Oudjaar en

Driekoningen. Vaak worden deze feesten samen benoemd als lichtjesfeesten.

Elk feest heeft zijn eigen gerechten en zijn eigen muziek, liedjes of dans. En ook de afbeeldingen en kleding zijn voor ieder feest verschillend. Vaak hebben de feesten ook een eigen religieuze achtergrond.

Deze feesten, met de rituelen die daarbij horen, zijn in al hun diversiteit een handreiking om elkaars tradities, religie, overtuigingen en cultuur te delen. En ook kan men dan eindelijk eens proeven hoe pepernootjes, latkes en donuts, lokum, dadels en spijsbrood smaken.

Peggy Brandon, Mocca

AGENDA EN DEADLINES

- **11 januari 2008:** Deadline aanmelden bijeenkomst AFK subsidie aanvragen voor Voortgezet Onderwijs. Aanmelden bij cmcgrath@mocca-amsterdam.nl
- **17 januari 2008:** Eerste Netwerkbijeenkomst speciaal (voortgezet) onderwijs
- **24 januari 2008:** Bijeenkomst AFK subsidie aanvragen Voortgezet onderwijs.
- **31 januari 2008:** Deadline voor aanmelden voor de filmwedstrijd Expose Your Talent. Voor deze wedstrijd maken leerlingen uit het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs en het mbo in teamverband en onder begeleiding van een docent een film of een video. De veertig beste films gaan door naar de finale, die in mei plaatsvindt. Voor meer informatie en inschrijven: www.exposeyourtalent.nl
- **3 maart 2008:** Sluitingsdatum voor subsidieaanvragen voor de Plus-regeling, waaronder cultuureducatie van het Amsterdamse Fonds voor de Kunst. www.afk.nl

DECEMBER - LICHTMAAND

De feesten van december staan in het teken van vrede, hoop en licht. Veel aanbieders van cultuur besteden aandacht aan deze feesten. In december worden het Offerfeest (Eid Al-Adha), Gita Jayanti, Bhagavad Gita, Chanoeka en Kerstmis gevierd.

Het Joods Historisch Museum viert Chanoeka. Licht vervult in de joodse traditie een belangrijke rol. Bijvoorbeeld: het ontsteken van lichtjes tijdens het joodse lichtfeest Chanoeka, het brandend houden van het eeuwige licht in de synagoge, het aansteken van een kaarsje op de sterfdag van een dierbare en het laten branden van kaarsen tijdens een huwelijksplechtigheid. Met licht wordt in deze rituele handelingen verwezen naar vreugde en (eeuwig) leven. Op 9 december 2007 organiseert het museum diverse activiteiten. Er worden dan kaarsen aangestoken en directeur Joël Cahen geeft uitleg over het feest. Shura Lipovsky zingt chanoekaliedjes en iedereen mag meezingen. Ook worden er soefganiot (oliebollen) aangeboden. Anton Molenaar (Jewish Music School) heeft het idee om met kinderen chanoeka en kerstliederen te zingen en uit te voeren. De context, historische achtergrond en mogelijke verbanden tussen de diverse religies komen hierbij aan bod. Vertegenwoordigers uit de diverse religies en muziek-

Chanoeka. Joods Historisch Museum.
Foto: Peter Lange

'Jesper', de Verhalenman (Karel Baracs)

docenten worden uitgenodigd om les te geven en diverse religieuze gebouwen worden bezocht. Ook wordt stil gestaan bij de lichtfeesten die niet in december vallen, zoals Divali, het Hindoeïstisch Nieuw Jaar. En de Verhalenman komt rond Kerstmis met een Dickensachtig meespeelverhaal dat zich afspeelt in de jaren '50 in

OPROEP

Cushman & Wakefield (C&W) is een internationaal opererende vastgoedadviseur. In Nederland heeft deze organisatie een kantoor in Amsterdam, waar 75 mensen werken. Internationaal is een 'Schools Around the World'-project gestart. Scholen worden 'geadopteerd' en medewerkers van C&W zetten zich in om jonge mensen te helpen bij hun persoonlijke, culturele en professionele ontwikkeling en bij het verwezenlijken van hun ambities.

C&W wil graag een VMBO-school in Amsterdam ondersteunen en samen met deze school een langetermijnplanning opstellen voor het organiseren van activiteiten. De wensen en behoeften van de leerlingen staan daarbij natuurlijk voorop. Als uw school hier interesse voor heeft, kunt u contact opnemen met Petra Geerdink via petra.geerdink@eur.cushwake.com

Amsterdam. Thema's in het verhaal zijn 'duister en licht' en 'hoop en wanhoop'. Als de kleine Nora en haar broer Jesper hun ouders verliezen, komen ze terecht in het weeshuis van een wrede directeur. Met humor en moed houdt Jesper zichzelf en zijn zusje op de been en tegelijkertijd maakt hij plannen voor een ontsnapping. Op een ijskoude winternacht, vlak voor kerst, weet Jesper te ontkomen. Zijn zoektocht naar een nieuwe familie begint.

Fleur de Kort en Richard Smolenaers,
Mocca

KERST OP HET ZUIDERLICHT

Het bruist op de Karel du Jardinstraat, de onderbouwlocatie van het Zuiderlicht College. Eind november zijn ze begonnen met affiches in de school op te hangen. Leerlingen worden opgeroepen om auditie te doen voor de kerstshow. Vanaf 17 december is het een komen en gaan van zingende, musicerende, en vooral dansende leerlingen; de school is prettig ontregeld door de repetities. Zuiderlicht is geen gewone vmbo-school en dit is geen doorsnee open podium.

Michael Amama, docent Mens en Maatschappij en een van de organisatoren van de kerstviering, vertelt dat de kerstshow een stuk professioneler is geworden sinds de school een vaste samenwerking met de Lucia Marthas Dansopleiding is aangegaan. Zuiderlicht heeft speciale dansklassen, de A-klassen, waarin leerlingen die al in groep 8 auditie hebben gedaan, intensief les volgen in klassiek ballet, pop/show/musical, spel en muziek. Daarnaast krijgen alle leerlingen van de reguliere onderbouwklassen les in drie kunstvakken: in dans, muziek en tekenen. Deze leerlingen krijgen per week 100 minuten les in elk van de drie creatieve vakken!

De kerstshow heeft in de loop der jaren een vaste vorm gekregen. Dansklas 1A opent de show en daarna staat het podium open voor optredens van leerlingen. Michael en zijn collega Wendy Latjes zijn de presentatoren en breien alle voordrachten op komische wijze aan elkaar, meestal rondom een thema, zoals bijvoorbeeld Bollywood of de Mister en Miss Zuiderlicht verkiezingen. Dansklas 2A verzorgt een spetterende finale.

De show wordt een aantal keren opgevoerd. Helaas kunnen de ouders hier niet van meegenieten. De school heeft geen aula.

Na de show wordt er heerlijk gegeten in de lokalen, die voor de gelegenheid zijn omgetoverd tot eetgelegenheden. In de lokalen voeren verschillende culturen de boventoon: in het ene lokaal eet je Antilliaans, in het andere Turks, in een volgend lokaal Surinaams enzovoort. Leerlingen en docenten mogen het lekkerste uit hun cultuur laten proeven. Het kerstfeest op Zuiderlicht staat duidelijk in het teken van cultuur en trots: trots zijn op je talent en trots zijn op je culturele achtergrond.

“Prettig ontregeld”

Clare Mc Grath, Mocca

KERSTFEEST VAN EEN KIND

Milo zit in groep 5 en is de broer van Xiomara (de winnares van de Mocca-aanmoedigingsprijs). Ik bevind me dus in goed gezelschap. Milo moet voor dit gesprek even overschakelen van alle Sinterklaasactiviteiten naar de kerstviering van een jaar geleden.

“Vertel ‘ns Milo wat vind je het leukste aan kerst?”

“Het leukste is dat het in de avond is, dat je niet hoeft te werken en dat je lekker kunt eten op school. Wat ook leuk is, is dat je met z’n allen aan een grote tafel zit en een mooi vest aanhebt of iets anders dat je leuk vindt om aan te doen.”

“Wat doen jullie, behalve eten, tijdens de kerstviering?”

“Er wordt een kerstverhaal verteld en buiten maken we

vuurtjes in de vuurkorven. En dan gaan we tikkertje spelen in het donker. Vorig jaar moest de tikker eerst tellen en wij gingen achter bomen staan; hij kon niemand meer vinden.”

Thuis viert Milo kerst bij de boom. Onder de boom liggen cadeautjes en ieder jaar wordt de nieuwe boom weer in het bos achter het huis geplant. Er staat daar al een behoorlijke groep kerstbomen en het gaat ze goed.

Thijs van der Vossen, Mocca

**“Hij kon
niemand
meer
vinden.”**

MOCCA-NIEUWSFLITS

Religie, levensbeschouwing en cultuureducatie

Sinds dit voorjaar vindt, in opdracht van Mocca, het project *Religie, levensbeschouwing en cultuureducatie* plaats. In enkele kenniskringen spreken aanbieders en scholen over de rol die religie en levensbeschouwing spelen bij kunsteducatie. Zowel de beperkingen die religie en levensbeschouwing met zich meebrengen, als de inspiratie en de mogelijkheden ervan komen daarbij aan de orde. Tijdens de eerste kenniskring waren vooral aanbieders op het gebied van erfgoedinstellingen, musea en theater aanwezig.

Tijdens deze eerste kenniskring bleek dat de religieuze aspecten binnen Amsterdamse erfgoedinstellingen en musea verschillende reacties kunnen oproepen. Sommige scholen, vooral openbare, hebben de neiging om religieuze instellingen of instellingen met een semi-religieus erfgoed te vermijden. Sommige islamitische scholen hebben deze neiging overigens ook. Deze houding kan voortkomen uit negatieve reacties van leerlingen, maar is vaker gebaseerd op angst van het onderwijspersoneel voor confrontaties of problemen met ouders.

Aanbieders als het Joods Historisch Museum en het Amsterdams Historisch Museum zoeken de oplossing in het aanbieden van tentoonstellingen en educatief materiaal dat leerlingen de gelegenheid geeft verbindingen te leggen met de eigen beleving, c.q. de eigen godsdienst. Want musea en erfgoedinstellingen hebben weliswaar tot taak de eigen historie te vertellen, maar kunnen in hun aanbod wel aansluiten bij de actualiteit.

In de kenniskring werd bijvoorbeeld een parallel getrokken tussen het voorkomen van schuilkerken in Amsterdam en de in eerste instantie onzichtbare rol van de islam in de Nederlandse samenleving, die later gevolgd werd door een publieke discussie over de bouw van moskeeën.

Het bleek uit het gesprek dat met name basisschoolleerlingen op hun religieuze gevoel aanspreekbaar zijn, mits dit open, als het ware universeel wordt aangepakt. Bij het voortgezet onderwijs ligt dat ingewikkelder omdat leerlingen vaak een geloofsachtergrond verbinden met een sterk gevoel van eigen identiteit.

MOCCA-NIEUWSFLITS (vervolg)

Een belangrijke conclusie was dat aanbieders zelf initiatief kunnen nemen om drempels te slechten. Als zij ouders en schoolleiders actief aanspreken, kan dit veel religieuze bezwaren wegnemen en de drempel om naar musea of erfgoedinstellingen te komen sterk verlagen.

Tijdens het gesprek bleek ook dat er op dit moment geen samenhangend educatief aanbod is vanuit religieuze instellingen. Amsterdam herbergt echter veel religieus erfgoed dat een aanknopingspunt vormt voor bijvoorbeeld een kunstgeschiedenis, waarin thema's als godsdienststrijd en het vechten voor godsdienstvrijheid aan de orde kunnen komen. Deze thema's bieden aanknopingspunten voor de actualiteit.

Bart Top

Meer informatie over de kenniskring volgt op onze website.

Eerste inspiratielunch directeuren PO 29 november jl. organiseerde Mokka in de Hortus Botanicus een inspiratielunch voor directeuren. Dertig directeuren uit het primair onderwijs waren bij elkaar om onder het genot van een hapje en een drankje te discussiëren over cultuureducatie. Het programma duurde twee uur en bestond uit een inleiding door Stefan Vervaeke, een deskundige op het gebied van kunst- en cultuureducatie, en een verhandeling over cultuureducatie op basisschool De Burght door Siebe Hentzepeter (directeur). Hierna discussieerden de deelnemers naar aanleiding van voorwerpen en stellingen over het belang van cultuureducatie.

Nieuwe aanbieders en projecten op de Mokka Website:

Afgelopen maanden zijn er weer veel nieuwe projecten op onze website verschenen. Onder meer projecten van: Jeugdorkest Jong Excelsior, Poppentheater Peterselie, Stichting Anders is Cool, IDFA, Saya Dance, Zingkikker Producties, ZEP, Stichting Jargon, Paradiso, De Notenbakker.

